

NVE

Glommens og Laagens Brukseierforening
Postboks 1209,
2605 LILLEHAMMER

Vår dato: 14.04.2026

Vår ref.: 202609233-2 Oppgis ved henvendelse

Deres ref.:

NVE gir tillatelse til redusert vannføring ut av Mjøsa våren 2026

Vi viser til søknad av 10. april 2026 fra Glommens og Laagens Brukseierforening (GLB) der det på bakgrunn av lav vannstand i Mjøsa og lite gjenværende snømagasin søkes om å redusere vannføringen ut fra Mjøsa fra og med 16. april og frem til vannstanden i Mjøsa når kote 121,2 (NN1954).

Søknaden

NVE har mottatt følgende søknad:

«Innlandet Bondelag har anmodet GLB om å søke om redusert tapping fra Mjøsa. Bakgrunnen er tidlig avsmelting i lavlandet, og tørt vær, som gir tidligere vanningsbehov enn normalt. Med relativt kald og tørr værprognose tar det lang tid å fylle Mjøsa til vannstand 121,2 m, som kreves for bruk av de fleste vanningsanlegg rundt Mjøsa. Landbruket rundt Mjøsa er viktigste leverandør av poteter, grønnsaker og korn i Innlandet, og har en viktig nasjonal forsyningsfunksjon. Det anses som kritisk for produksjonen at vanningsanleggene kan brukes så snart som mulig.

I henhold til manøvreringsreglementet for Mjøsa gitt ved kgl.res. 9.juni 1961 og 15. mai 1981 skal lukene på Svanfoss stå i flomstilling under flomstigning om våren. Flomstilling gir en vannføring i Vorma som er mest mulig lik den naturlige vannføringen som ville vært uten reguleringsanlegget på Svanfoss. GLB søker om å fravike flomstilling under fylling fram til vannstanden er oppe på 121,2 m for å sikre en vannstand som gjør at vanningsanlegg for jordbruket kan brukes så snart som mulig. Hvis det blir nødvendig å tappe noe redusert for å holde vannstanden over 121,2 etter at den er oppnådd, søker vi også om at dette kan bli gjort.

Vannstanden i Mjøsa er i dag 120,10 m (NN54). Dagens prognose tilsier at en vannstand på 121,2 m oppnås ca. 19. mai, gitt at tappingen økes gradvis, i tråd med reglementets fra dagens ca. 210 m³/s (ved vannstand 120,10 m) til ca. 360 m³/s ved vannstand 121,2 m. Ved å holde tappingen stabilt på ca. 180 m³/s (mellom 150 og 200 m³/s) når vannstanden stiger, framfor å øke tappingen i tråd med reglementet, vil vannstand 121,2 m oppnås ca. 10 - 12 dager tidligere. GLB søker derfor om å holde tappingen mellom 150 og 200 m³/s, fra og med 16. april og fram til vannstanden i Mjøsa når kote 121,2. Vi tar sikte på at vannføringen i Glomma (ref. Solbergfoss) ikke skal synke under 450 m³/s i april og 500 m³/s i mai.

E-post: nve@nve.no, Postboks 5091, Majorstuen, 0301 OSLO, Telefon: 22 95 95 95, Internett:

www.nve.no

Org.nr.: NO 970 205 039 MVA Bankkonto: 7694 05 08971

NVE

Norges vassdrags-
og energidirektorat

Det forventes ikke at redusert tapping i forhold til reglementet vil føre til negative miljøkonsekvenser i Glomma så lenge vannføringen holdes over de angitte vannføringene, og ikke tillates å synke vesentlig gjennom den omsøkte perioden. En større reduksjon i vannføringen i Glomma ville vært negativt for fugl (hekking og matsøk), fisk (gyting) og bunndyrfauna. Vannstanden i Øyeren vil være oppe på reglementert sommervannstand fra 16. mai, og vil ikke påvirkes gjennom perioden. Vannstanden i Vorma vil heller ikke synke vesentlig så lenge vannføringen i Glomma er stabil eller stiger. På grunn av lite snø i Mjøsa nedbørfelt (ca. 70 % av normalen), er flomfaren liten i år. Sannsynligheten for overskridelse av middelflom i Mjøsa er lav (omtrent 10 %), og denne sannsynligheten øker ikke på grunn av tiltaket det søkes om.»

NVEs vurdering av søknaden

Manøvreringen av Mjøsa følger et manøvreringsreglement fastsatt ved kongelig resolusjon 9. juni 1961 og sist endret ved kongelig resolusjon 15. mai 1981. Reglementet innebærer at Mjøsa, så langt det er mulig, skal være nedtappet før vårflommen. Ved flomstigning om våren skal lukene ved Svanfoss stå i såkalt flomstilling inntil vannstanden når kote 123,08 (NN1954) ved «Svanfoss ovenfor». Dette gir en vannføring ut av Mjøsa som i størst mulig grad tilsvarer naturlig vannføring uten regulering. Når vannstanden passerer dette nivået, styres lukene videre etter detaljerte bestemmelser i manøvreringsreglementet.

Manøvreringsreglementet er utformet for å balansere flere hensyn. I tillegg til kraftproduksjon skal reglementet ivareta flomdemping, naturmiljø, landskaps- og friluftshensyn samt andre brukerinteresser. Særlig hensynet til flomdemping står sentralt i vårperioden, hvor reglementet legger opp til lav vannstand før snøsmeltingen. Regulanten Glommens og Laagens Brukseierforening (GLB) plikter å følge bestemmelsene i reglementet.

Det er likevel en begrenset adgang til å fravike reglementet i alvorlige faresituasjoner. NVE kan gi tillatelse til slikt fravik i medhold av § 40 i vannressursloven. Bestemmelsen gjelder der det foreligger en særskilt og uvanlig situasjon som kan medføre fare for mennesker, miljø eller eiendom. Terskelen for å fravike reglementet er høy, og vurderingen må baseres på en konkret avveining av situasjonen i det enkelte tilfellet. En reduksjon av vannføringen ut av Mjøsa som beskrevet i søknaden, vil innebære et fravik fra gjeldende manøvreringsreglement. Søknaden må derfor vurderes etter § 40 i vannressursloven.

Søknaden er begrunnet med behovet for å sikre tilstrekkelig vannstand for jordbruksvanning. Landbruket rundt Mjøsa er en viktig leverandør av poteter, grønnsaker og korn, og har en nasjonal forsyningsfunksjon. Produksjonen er i stor grad avhengig av vanningsanlegg som henter vann fra Mjøsa, og det anses som kritisk at disse kan tas i bruk så tidlig som mulig.

NVE har stor forståelse for dette behovet. Samtidig må reguleringen av Mjøsa vurderes i et helhetlig perspektiv, der særlig hensynet til flomdemping veier tungt i vårperioden. Selv om sannsynligheten for flom i år fremstår som lav, kan situasjonen endre seg raskt som følge av værutviklingen. Erfaring viser at store flommer kan oppstå også etter perioder med lav sannsynlighet tidligere i sesongen. Flommer i Gudbrandsdalslågen og rundt Mjøsa har et betydelig skadepotensial, og det er derfor normalt nødvendig å ha tilstrekkelig flomdempingskapasitet tilgjengelig før snøsmeltingen.

NVE

Norges vassdrags-
og energidirektorat

NVE behandlet og innvilget en tilsvarende søknad fra GLB i mai 2025. Den hydrologiske situasjonen våren 2026 har flere likhetstrekk med fjoråret. Per 14. april ligger vannstanden i Mjøsa om lag 30 cm lavere enn på samme tid i fjor. Samtidig er vannstanden ikke spesielt lav for årstiden, og ligger noe over medianvannstanden for denne tiden av året. Snømagasinet i nedbørfeltet er imidlertid godt under normalen. NVEs modeller viser drøyt 60 % av normalt snømagasin for Gudbrandsdalslågen (Losna), noe som harmonerer godt med GLBs anslag på om lag 70 % av normalen for Mjøsas nedbørfelt.

Foreliggende prognoser fra GLB viser at det vil ta relativt lang tid å fylle Mjøsa til kote 121,20 (NN1954) («vanningsvannstand») dersom regulær tapping opprettholdes og den tørre vær-situasjonen vedvarer. GLB anslår at denne vannstanden nås omkring 19. mai ved manøvrering i tråd med reglementet. Dette er i samsvar med NVEs prognosekjøringer.

NVEs modeller viser et utfallsrom, avhengig av værutviklingen framover, der Mjøsa tidligst når vanningsvannstand omkring 1. mai og senest omkring 20. juni (værscenarier for årene 1958–2025, dvs. 68 mulige utfall), med en median omkring 19. mai. Av disse 68 mulige utfallene gir 21 vannstand over HRV i løpet av smeltesesongen, to gir vannstand over 5-årsflom og ett gir vannstand over 10-årsflom i Mjøsa. Etter NVEs vurdering tilsier dette at flomfaren i Mjøsa er liten i år, og særlig at sannsynligheten for større flommer er lav. Den konkrete utviklingen vil imidlertid avhenge av den videre værutviklingen.

GLB opplyser at dersom tappingen holdes stabil på om lag $180 \text{ m}^3/\text{s}$ ($150\text{--}200 \text{ m}^3/\text{s}$) under oppfyllingen, i stedet for å økes i tråd med reglementet, vil vanningsvannstand kunne oppnås om lag 10–12 dager tidligere.

Det er ventet at vannføringen i Glomma nedstrøms samløpet med Vorma vil opprettholdes omtrent på dagens nivå (ca. $500 \text{ m}^3/\text{s}$) også ved redusert tapping (grunnet noe økt vannføring i Glomma). Etter GLBs vurdering vil ikke en redusert tapping i forhold til reglementet føre til negative miljøkonsekvenser i Glomma, så lenge vannføringen holdes over ca. $450\text{--}500 \text{ m}^3/\text{s}$. NVE slutter seg til denne vurderingen.

Etter NVEs vurdering utgjør den hydrologiske situasjonen våren 2026, med snømagasin godt under normalen og tidlig avsmelting i lavlandet kombinert med tørt vær, en særskilt og uvanlig situasjon. Dette gir et tidligere vanningsbehov i jordbruket enn normalt. Samtidig tilsier de hydrologiske prognosene at sannsynligheten for flom – og særlig stor flom – er lav. Hensynet til flomdemping, som normalt er tungtveiende i denne perioden, gjør seg derfor i mindre grad gjeldende enn i et år med større snømagasin (normalår).

NVE legger etter dette til grunn at vilkårene for å vurdere fravik etter vannressursloven § 40 er oppfylt. Ved den konkrete avveiningen legger NVE vekt på behovet for vannforsyning til jordbruket opp mot risikoen for flom. NVE viser i den forbindelse til at den omsøkte manøvreringen vil redusere tilgjengelig flomdempingskapasitet i Mjøsa og dermed isolert sett øke flomrisikoen. Etter NVEs vurdering er denne økningen likevel begrenset sett i lys av de hydrologiske forholdene. NVE viser til at dette er en ekstraordinær situasjon som ikke uten videre kan overføres til andre saker.

Selv om flomfaren vurderes som lav, kan situasjonen endre seg raskt som følge av værutviklingen. NVE forutsetter derfor at regulanten følger utviklingen i snøsmelting, nedbør og vannføring nøye, og tilpasser tappingen dersom forutsetningene for vedtaket endres vesentlig.

NVE

Norges vassdrags-
og energidirektorat

NVEs konklusjon

I medhold av § 40 i vannressursloven gis Glommens og Laagens Brukseierforening (GLB) tillatelse til å fravike gjeldende manøvreringsreglement ved å redusere tappingen ut av Mjøsa til om lag 180 m³/s (innenfor intervallet 150–200 m³/s) i perioden fra 16. april og frem til vannstanden i Mjøsa (målt ved Hamar vannmerke) når kote 121,20 (NN1954). GLB kan i tillegg opprettholde en noe redusert tapping ut mai måned for å holde vannstanden over kote 121,20 (NN1954), dersom prognosene tilsier behov for dette.

Tillatelsen blir gitt på følgende vilkår:

- Regulanten skal holde NVE løpende informert om utviklingen.
- Det skal føres protokoll for det tidsrommet manøvreringsreglementet fravikes.
- Berørte parter skal informeres så langt det er mulig.
- Regulanten forutsettes å ha ordnet forholdet til private interesser som eventuelt måtte bli skadelidende som følge av tiltaket.

Klageadgang

Vedtaket kan påklages, se orientering om rett til å klage på siste side.

Med hilsen

Brit Torill Haugen
fungerende seksjonssjef

Tord Solvang
fagleder

Mottakerliste:

Glommens og Laagens Brukseierforening

Kopimottakerliste:

'innlandet@bondelaget.no'

Gaute Skjelsvik

Glommens og Laagens Brukseierforening - Vassdragsvakt

STATSFORVALTEREN I ØSTFOLD, BUSKERUD, OSLO OG AKERSHUS

STATSFORVALTEREN I INNLANDET

NVENorges vassdrags-
og energidirektorat

Orientering om rett til å klage

Frist for å klage	Fristen for å klage på vedtaket er 3 uker fra den dagen vedtaket kom frem til deg. Hvis vedtaket ikke har kommet frem til deg, starter fristen å løpe fra den dagen du fikk eller burde ha fått kjennskap til vedtaket. Det er tilstrekkelig at du postlegger klagen før fristen løper ut. Klagen kan ikke behandles dersom det har gått mer enn 1 år siden NVE fattet vedtaket
Du kan få begrunnelsen for vedtaket	Hvis du har fått et vedtak uten begrunnelse, kan du be NVE om å få en begrunnelse. Du må be om begrunnelsen før klagefristen løper ut.
Hva skal med i klagen?	Klagen bør være skriftlig. I klagen må du: • Skrive hvilket vedtak du klager på. • Skrive hvilket resultat du ønsker. • Opplyse om du klager innenfor fristen. • Undertegne klagen. Hvis du bruker en fullmektig, kan fullmektigen undertegne klagen. I tillegg bør du begrunne klagen. Dette betyr at du bør forklare hvorfor du mener vedtaket er feil.
Du kan få se dokumentene i saken	Du har rett til å se dokumentene i saken, med mindre dokumentene er unntatt offentlighet. Du kan henvende deg til NVE for å få innsyn i saken.
Vilkår for å gå til domstolene	Hvis du mener vedtaket er ugyldig, kan du gå til søksmål. Du kan bare gå til søksmål dersom du har klaget på NVEs vedtak, og klagen er avgjort av Energidepartementet (ED) som overordnet forvaltningsorgan. Du kan likevel gå til søksmål dersom det har gått 6 måneder siden du sendte klagen, og det ikke skyldes forsømmelse fra din side at klagen ikke er avgjort.
Sakskostnader	Dersom NVE eller ED endrer vedtaket til din fordel, kan du søke om å få dekket vesentlige og nødvendige kostnader. Du må søke om dette innen 3 uker etter at klagevedtaket kom frem til deg.
Hvem kan klage på vedtaket?	Hvis du er part i saken, kan du klage på vedtaket. Du kan også klage på vedtaket hvis du har rettslig klageinteresse i saken.
Hvor skal du sende klagen?	Du må adressere klagen til ED, men sende den til NVE. NVEs -epostadresse er nve@nve.no. NVE vurderer om vedtaket skal endres. Dersom NVE ikke endrer vedtaket, vil vi sende klagen til ED.
Du kan anmode om utsatt iverksettelse av vedtaket	Du kan anmode om at vedtaket ikke skal iverksettes før klagefristen er ute eller klagen er avgjort. Klage på vedtak om samtykke til ekspropriasjon har utsettende virkning, med mindre det er truffet vedtak om noe annet.

Denne forklaringen er basert på forvaltningslovens regler i §§ 11, 18, 19, 24, 27 b, 28, 29, 31, 32, 36 og 42.